

Holleede nde Iisaa Almasiihu ɓanginani Yuhanna

¹ Dewtere nde ina hawrunduri kulle de Iisaa Almasiihu ɓangini. Laamɗo ɓanginani mo kulle de faa o holla maccuɓe muudum ko ɓadii laataade. Iisaa nuli maleyka muudum to maccuɗo muudum Yuhanna, de humpiti dum kulle de. ² Yuhanna du seedake konngol Laamɗo, kam e goonga mo Iisaa Almasiihu waddi. O haali ko o yi'i fuu. ³ Barke woodanii nedɗo fuu jangudo dewtere annabaaku nde. Barke du woodanii nedɗo fuu kettindaniido nde de jokki ko winndaa e mayre duum, sabo wakkati mo kulle deen ngadata oon ɓadake.

Jowtaali e tindinooje Yuhanna to kawrite goondinbe jeddi

⁴ Miin Yuhanna, mido winndana kawrite goondinbe jeddi gonde e leydi Aasiya. Wo on keɓu moyyere e jam yuurude to Laamɗo gondo, gonnoodo, gonoowo oon, e yuurude to ruuhuuji jeddi gondi yeeso joodorgal laamu makko diin. ⁵ Wo on keɓu moyyere e jam yuurude to Iisaa Almasiihu, seedee koolniido, artiido iirtineede hakkunde maayɓe, dawranoowo kaanankooɓe adunaaru ndu.

Kam yidi en de haɓɓiti en e hakkeeji meeden saabe yiyam muudum ndufaadam. ⁶ O hokki en laamu, o wadi en almaami'en faa ngollanen

Laamdo Baabiiko oon! Teddeengal e baawde
ngoodan Iisaa faa abada! Aamiina.

⁷ Ndaaree, imo wara e duule.

Yitere fuu yi'an mo,
fay yuwnoobe mo been.

Lenyi adunaaru fuu mboyran mettorgal
saabe makko.

Wo dum laatoro noon! Aamiina.

⁸ Laamdo Joomiraado, gondo, gonnoodo,
gonoowo, Jom baawde fuu oon, wi'i:

—Miin woni arandeejo, miin woni cakitotoodo.

No Yuhanna yiiri Almasiihu ina teddiniree

⁹ Miin Yuhanna, wo mi sakiike moodon,
kawtudo e moodon torraaji, kawtudo e moodon
laamu Iisaa Almasiihu, munyidindo e moodon
munyal makko. Mi riiwaama ruunde* wi'eteende
Patamos saabe ko mbaajiimi konngol Laamdo e
seedaaku ngu Iisaa waddi.

¹⁰ E ley Nyalaande Joomiraado ndeen,† Ru-
uhu heewi kam, de nanumi caggal am daande
toowunde hono daande buutatal ni ¹¹ ina wi'a:

—Ko nji'ataa duum, wafu dum dewtere, de nul-
daa nde kawrite goondinbe jeddi deen: kawrite
gonde Efeesu e Simirna e Pergamon e Tiyatira e
Sardis e Filadelfi e Lawdikiya.

¹² Njeeyiimi yalla mido yi'a kaaldoowo e am oon.
Nde njeeyinoomi ndeen, mi yi'ii fitillaaji kanje
jeddi. ¹³ Hakkunde fitillaaji diin ina woodi goddo
nanndudo e bii-Aadama, ina bornii saaya njuu-
tuka, ina ha66i ka66orgol kanje e becce muudum.

* **1:9** Ruunde wo leydi tummbiindi hakkunde maayo manngo.

† **1:10** Nyalaande Joomiraado ndeen woni nyannde alan.

¹⁴ Leeɓi hoore makko ndawni far hono haabu, naa hono jalbugol daandorgal ni. Gite makko na njayna hono demle yiite. ¹⁵ Koyde makko ina delkira no njamndi mbodeeri jalbirta si wadaama e yiite faa wojji coy ni. Katin du daande makko ina wa'i hono duko ndiyeele keewde. ¹⁶ Imo jorgorii junngo makko nyaamo ngoon koode jeddi. Kaafaahi ki kunndude muudum diɗi fuu mbeli ina wurtoo e hunnduko makko. Yeeso makko ina delkira hono naange yayniroowe haddi baawde muudum fuu.

¹⁷ Nde nji'unoomi mo ndeen, caamumi yeeso makko hono wo mi maaydo. Ammaa o yowi junngo makko nyaamo dow am, o wi'i:

—Taa hulu! Miin woni arandeejo, miin woni cakitotoodo, ¹⁸ miin woni buurdo oon. Mi maayino, ammaa inani kam mido wuuri faa abada. Mido tiigii baawde dow maayde e laakara fuu. ¹⁹ Ndelle, winndu ko nji'udaa duum, ko wadata joonin duum e ko waroyta yeeso. ²⁰ Inan maanaa sirri koode jeddi de nji'udaa e junngo am nyaamo de, kam e fitillaaji kanje jeddi: koode jeddi deen wo maleyka'en kawrite goondinbe jeddi deen. Fitillaaji kanje jeddi diin wo kawrite goondinbe jeddi deen.

2

Haala bataakiiji yaade to kawrite goondinbe jeddi

Bataaki to Kawrital gonngal Efeesu

¹ —Winndan maleyka kawrital goondinbe gonngal Efeesu, mbi'aa:

«Inan haalaaji jogiido koode jeddi e junngo muudum nyaamo, jahoowo hakkunde fitillaaji kanje jeddi:

² Mido anndi golle maa e no tinnoridaa ley tampiri. Mido anndi munyal maa. Mido anndi a munyantaa bonbe, a ndaartindake wiitotoobe wo nulaabe been, de tawudaa be fenooobe. ³ A jom munyal, a ronndake tiidallaaji saabe innde am, de dum fuu, a selaay jokkude goonga. ⁴ Ammaa mido felire dum do: a yoppii njinngu maa ngu njoginodaa arande nguun. ⁵ Ndelle miccita no ngorrunodaa gilla a saamaay. Tuubu, ngolliraa no ngollirtaano arande ni! Si wanaa duum, si a tuubaay, mi waran to maa mi itta fitilla maa e nokku muudum.

⁶ Ammaa mido yardorii maa dum do: ada wanyi golleeji jokkuɓe Nikolay* hono no mbanyirmi di, miin du. ⁷ Jom nowru fuu, nana ko Ruuhu haalanta kawrite goondinbe duum! Jaaliido fuu, mi hokkan dum nyaamude biɓbe lekki nguurndam ndariiki ley aljanna Laamdo kiin.»

Bataaki to kawrital gonngal Simirna

⁸ —Winndan maleyka kawrital goondinbe gonngal Simirna, mbi'aa:

«Inan haalaaji arandeejo e cakitotoodo, maaynoodo de iirtii oon:

⁹ Mido anndi torra maada e talkaaku maada, tawee le a jom jawdi. Mido anndi no wiitotoobe

* **2:6** Aayaaje 2, 20, e 24 ina tindina yimbe faa ndeentoo e jannde Nikolay'en. Wo diina fewreejo kaalaado katin ley aaya 15 ammaa en anndanaa kabaaru diina oon.

wo Alhuudiya'en de nganaa been mbonkortoo on. Wo 6e kawrital rewoobe Seydaani. ¹⁰ Taa hulu torra badiido hewtude ma. Ndaar, Ibiliisa badake faddude wobbe maada ley kasu faa filoo jarribaade ma. A torrete balde sappo. Laatodaa koolniido faa e maayde, de mi hokke ngurndam nduumiidam laatane kufune jaalorgal. ¹¹ Jom nowru fuu, nana ko Ruuhu haalanta kawrite goondinbe duum! Jaaliido fuu, maayde difaerde ndeen meemataa dum.»

Bataaki to Kawrital gonngal Pergame

¹² —Winndan maleyka kawrital goondinbe gonngal Pergame, mbi'aa:

«Inan haalaaji jogiido kaafaahi ki kundude muudum dafi fuu mbeli:

¹³ Mido anndi nokku do kodudaa, do Seydaani laamii doon. E noon fu, ada tinnii e innde am. A yankiraay goondinde kam fay wakkati nde Antipas seedee am koolniido oon waranoo ley maada ndeen. Wo do Ibiliisa joodii. ¹⁴ Ammaa ina woodi pelooje seeda de njoganimaami: ada munyana yimbe wonbe hakkunde maada ha66iibe e jannde Balaama. Kam janngini Balak ferginde Israa'iilankoo6e, 6e nyaama teewuuji cakkanaadi tooruuji, 6e njeena du. ¹⁵ Wobbe maada du na njokka yimbe Nikolay. Jannde ma66e fuu wo fotu bonde. ¹⁶ Ndelle tuubu. Si wanaa dum, mi waran to maa joonin, mi ha6ira e ma66e kaafaahi ngonki e hunnduko am ki. ¹⁷ Jom nowru fuu, nana ko Ruuhu haalanta kawrite goondinbe duum! Jaaliido fuu, mi hokkan dum nyaamdu suudiindu wi'eteendu «manna». Mi hokkan dum kaayel danewel du.

Dow kaayel ngeel innde heyre ina winndaa nde fay gooto anndaa si wanaa kokkaado dum.»

Bataaki to kawrital gonggal Tiyatira

18 —Winndan maleyka kawrital goondinbe gonggal Tiyatira, mbi'aa:

«Inan haalaaji Bii Laamdo mo gite muudum njalbirta hono demle yiite, mo koyde muudum delkirta hono njamndi mbodeeri ciywaandi ni:

19 Mido anndi golleeji maa e njingu maa e goondinal maa e ballal ngal ngadandaa wobbe, kam e munyal maa. Mido anndi golleeji maa cakitiidi buri arandeeji diin heewude. 20 Ammaa mido felire dum do: ada munyana Yesabel, debbo biitotoodo wo annabaajo oon. Imo wosina maccube am, imo janngina dum'en fijirde e nyaamude teewuuji cakkanaadi tooruuji. 21 Mi hokkii mo wakkati no o tuubira, ammaa o yidaa tuubude e fijirde makko ndeen.

22 Saabe majjum mi faddan mo dow leeso naawalla. Fijidoobe e makko been du, si tubaay e golle makko, mi torran dum'en torraaji mawdi. 23 Mi halkan biibe makko du. Ndeen kawrite goondinbe deen fuu anndan miin woni ndaartintoodo hakkillooji e berde. Katin du mi yoban gooto moodon fuu haddi golle muudum.

24 Ammaa onon yimbe Tiyatira heddiibe be njokkaay laawol ngol been, be ngolliraay ko wobbe mbi'ata «sirriiji Seydaani luggudi», mido wi'a on: mi yowataa dow moodon donngal gonggal 25 si wanaa tinnodon e ko njogidon duum faa nde ngarumi. 26 Jaaliido – dum woni gadoowo muuyde am faa yehi timmoode

oon – mi hokkan dum baawde dow laamorde adunaaru. ²⁷ Jaaliibe been ndurdan de e sawru njamndi, pusiran de hono no loode pusirta ni. ²⁸ Mi hokkan dum'en baawde, hono no Baaba am hokkiri kam miin du. Mi hokkan 6e hoodere fajiri ndeen du. ²⁹ Jom nowru fuu, nana ko Ruuhu haalanta kawrite goondinbe duum!»

3

Bataaki to kawrital gonggal Sardis

¹ —Winndan maleyka kawrital goondinbe gonggal Sardis, mbi'aa:

«Inan haalaaji jogiido ruuhuuji Laamdo jeddi e koode jeddi:

Mido anndi golle maa. Ada wi'ee a buurdo, tawee le a maaydo. ² Hakkil! Cemmbindinaa seeda mo njogidaa oon gilla waataay, sabo mi tawaay golle maa ina kibbi yeeso Laamdo am.

³ Ndelle, miccita no kebirdaa e no nanirdaa Kabaaru Lobbo oon. Tuubu, de ngolliraa dum. Si a hakkilaay, mi wardan hono no gujjo ni, de a anndataa wakkati mo ngarammi maabude ma.

⁴ Ammaa, ada woodi do Sardis doon yimbe be tuninaay kaddule mubben. Be bornoto kaddule daneeje be njaada e am, sabo ibe poti e majjum.

⁵ Hono noon jaaliido fuu bornortoo kaddule daneeje. Abada mi tosataa innde muudum e dewtere nguurndam ndeen. Mi seedoto imo jeydaa e am yeeso Baaba am e maleyka'en muudum. ⁶ Jom nowru fuu, nana ko Ruuhu haalanta kawrite goondinbe duum!»

Bataaki to kawrital gonggal Filadelfi

7 —Winndan maleyka kawrital goondinbe gonngal Filadelfi, mbi'aa:

«Inan haalaaji ceniido goongante, tiigiido coki-tirgal Daawda. Si o omtii, fay gooto ommbataa. Si o ommbii, fay gooto omtataa.

8 Mido anndi golle maa. Ndaar, mi omtii dammbugal yeeso maa ngal fay gooto waawaa ommbude. Aan e famdude semmbe fuu, a haybii konngol am, a yankiraay innde am.

9 Haya, mi neldete jeyaaɓe e kawrital rewoobe Seydaani wiitotoobe wo Alhuudiyankoobe tawee be fenooɓe, be nganaa. Mi dooldan be be ngara be kujidowa to koyde maa. Ndeen be paaman mi yidii ma.

10 A haybii ko njamirmaami duum, a munyii sanne. Saabe dum, mi reenete e wakkati nde billaare warata hora adunaaru faa ndaartindoo yimbe fuu.

11 Mi badake warude. Tinna e ko njogidaa duum taa fay gooto teeta kufune maa jaalorgal.

12 Jaaliido fuu, mi wadan dum bimmbeere ley suudu Laamdo am seniindu. O wurtataako e mayru abada. Mi winndan e dow makko innde Laamdo am e innde ngalluure muudum.

Ngalluure ndeen wo Urusaliima keso yuuroowo dow kammu to Laamdo am de jippoo. Mi winndan e dow makko innde am heyre ndeen.

13 Jom nowru fuu, nana ko Ruuhu haalanta kawrite goondinbe duum!»

Bataaki to kawrital gonngal Lawdikiya

14 —Winndan maleyka kawrital goondinbe gonngal Lawdikiya, mbi'aa:

«Inan haalaaji bi'eteedo Aamiina oon, seedaaku koolniido goongante, mo tageefo oon fuu laatorii saabe muudum:

¹⁵ Mido anndi golle maa, a feewaa a wulaa. Wo a laato peewudo naa buldo! ¹⁶ Saabe ko tawaa a feewaa a wulaa duum, hunnduko am tuutete. ¹⁷ Ada wi'a: «Mi jom jawdi, mi hawrun-durii jawdi, mi haajaaka fay huunde.» Tawi le, a anndaa wo a mettudo hoore, a jurminiido, a talkaajo, a bumdo, a koldo! ¹⁸ Mido tindine, coodaa to am kanje laa6iniraado yiite, faa ke6aa jawdi ngoongalaari. Coodaa to am du kad-dule daneeje 6ornodaa, faa cuuraa 6anndu maa 6oldu nduun e semteende. Katin du, coodaa to am nebbam faa mbujaa gite maa de ke6aa nji'aa. ¹⁹ Miin, mido fela yim6e 6e njidumi, mido dartina dum'en. Ndelle, tinnodaa, tuubaa! ²⁰ Inani mido darii e dammbugal, mido salmina. Neddo fuu nando daande am de omti dammbugal, mi naatan to muudum, mi nyaamda e muudum, kam du nyaamda e am. ²¹ Jaaliido fuu, mi hokkan dum joododaade e am dow joodorgal am laamu, hono no miin du njaalorimi de njoododiimi e Baaba am dow joodorgal muudum ni. ²² Jom nowru fuu, nana ko Ruuhu haalanta kawrite goondin6e duum!»

4

Haala dammbugal omtiingal dow kammu

¹ Caggal duum, yeewumi, de nji'umi dammbugal ina omtii dow kammu. Daande nde nanunoomi arande wa'unde hono buututal ina haalda e am ndeen, ina wi'a:

—Yeenju ngaraa do, faa mi holle ko haani laataade caggal joonin.

² Wakkati gooto Ruuhu heewi kam, de nji'umi joodorgal laamu dow kammu. Goddo ina joodii dow maggal. ³ Joodiido oon, tagaadi muudum ina jalbira hono no hayre yaspa, ina wojjitira hono no hayre sardis. Ciibociibongal ina filii joodorgal ngaal, ina jalbira hono no hayre emerooda ni. ⁴ Joodorgal ngaal, joodorde laamu noogay e nay ina piilii ngal. Mawbe noogayo e nayo ina njoodii dow majje, ina bornii kaddule daneeje, kufuneeje gadiiraade kanje ina ngoni e ko'e maabe. ⁵ Mayye e sawtuuji e diggaali ina njalta e joodorgal laamu ngaal. Yeeso maggal doon ina woodi docce jeddi kubbooje. Deen ngoni ruuhuuji Laamdo jeddi diin. ⁶ Ko wa'i hono maayo laabungo tal nanndungo e daandorgal ina weertii yeeso maggal.

Dakkol joodorgal laamu ngaal ina woodi kulle nay buurde. Ide piilii ngal, ide keewi gite yeeso e caggal fuu. ⁷ Huunde wuurnde arandeere ndeen ina wa'i hono laddeeru. Didaberde ndeen ina wa'i hono ngaari. Tataberde ndeen, yeeso muudum ina wa'i hono yeeso bii-Aadama. Nayaaberde ndeen ina wa'i hono ciilal piiroowal. ⁸ Kulle buurde nay deen, gootel fuu ina woodi bippeele jeegom. Bippeele deen ina keewi gite ley e dow fuu. Jemma e nyalooma fuu de celataa yimude, ide mbi'a:

«Ceniido, Ceniido, Ceniido,

wo Laamdo Joomiraado jom baawde fuu,
gonnoodo, gondo, gonoowo oon!»

⁹ Kulle buurde nay deen ina ndarjina, ina teddina, ina njetta joodiido dow joodorgal laamu,

buurdo faa abada oon. ¹⁰ Nde 6e ngadata dum fuu, mawbe noogayo e nayo been kippoto e leydi yeeso joodiido e joodorgal oon, cujidana buurdo faa abada oon. Ibe njoyyina kufuneeje ma66e yeeso joodorgal ngaal, i6e mbi'a:

¹¹ «Joomiraado amin, Laamdo amin,
ada foti hebude darja e teddeengal e baawde,
sabo aan tagi huunde fuu.
Wo saabe muuyde maa dum laatorii,
wo saabe muuyde maa tagirdaa dum.»

5

Haala dewtere Laamdo e kaando omtude nde

¹ Caggal duum, nji'umi e junngo nyaamo joodiido dow joodorgal laamu oon dewtere taggaande. Gereegi mayre didi fuu ina mbinndaa. Inde ommbiraa takkande maandinaade jeddi.

² Ndeen nji'umi maleyka jom semmbe ina yeewnoo daande toownde, ina wi'a:

—Moy foti e takkitinde takkande takkaade deen, de omta dewtere taggaande nde?

³ Ammaa fay gooto walaa dow kammu, walaa dow leydi, walaa ley leydi baawdo omtude dewtere taggaande ndeen naa ndaarude ley mayre. ⁴ Mboyumi bojji cattudi, sabo hebaaka potudo omtude dewtere ndeen naa ndaarude ko woni e mayre. ⁵ Ndeen gooto e mawbe been wi'i kam:

—Taa woy! Inan, laddeeru jeyaandu e lenyol Yahuuda, yuurndu e Daawda nduun, jaalake. Kayru waawi omtude takkande takkaade jeddi deen, de omta dewtere ndeen.

⁶ Ndeen nji'umi Jawgel ina darii hakkunde joodorgal ngaal. Kulle nay buurde deen e mawbe been ina piilii ngel. Ingel nanndi e kirsanoongel. Ingel woodi luwe jeddi e gite jeddi. Deen ngoni ruuhuuji Laamdo jeddi nuleteedi e adunaaru ndu fuu. ⁷ Jawgel ngeel yehi, jabowi dewtere taggaande ndeen e junngo nyaamo joodiido dow joodorgal oon. ⁸ Ko ngel jabi dewtere ndeen duum, kulle nay buurde deen e mawbe noogayo e nayo been kippii e leydi yeeso maggel. Mono fuu ina woodi hoddu e urdude kanjeere heewnde uurdi, dum woni du'aawuuji seniibe been. ⁹ Heddi i be njima jimol kesol, i be mbi'a:

«Ada foti e jabude dewtere ndeen
de takkitaa takkande uddiraade nde,
sabo a hirsanooma.

E yiyam maa coottirdaa yuurube
e lenyi fuu e demle fuu e siyiiji yimbe fuu e
laamorde fuu
faa be njeydaa e Laamdo.

¹⁰ A wadii be jeyaabe e laamu e almaami'en gollanoobe Laamdo meeden.
Be laamoto adunaaru.»

¹¹ Caggal duum nji'umi ley holleede, de nanumi daade maleyka'en heewbe. Ibe ngada ujunaaje ujunaaje duudde. Ibe piilii joodorgal ngaal e kulle buurde deen e mawbe been, ¹² i be njimira daade toowde, i be mbi'a:

«Jawgel kirsanoongel ngel
ina foti e hebude baawde e jawdi
e hakkilantaaku e semmbe
e teddeengal e darja e manoore!»

13 Ndeen nanumi tageefo wonngo dow kammu fuu e ko woni dow leydi e ko woni ley leydi e ko woni dow maayo e ko woni e muɓɓen fuu, ina mbi'a:

«Manoore e teddeengal e darja e baawde ngoodanii joodiido dow joodorgal ngaal oon e Jawgel ngeel faa abada!»

14 Kulle nay buurde deen njaabii:

—Aamiina.

Mawɓe been du, kippii e leydi, kujidi.

6

Takkande takkaade jeddi

Haala takkitingol takkande arandeere: jaalagol

1 Ndeen nji'umi Jawgel ngeel takkitii wootere e takkande takkaade jeddi deen. Nanumi wootere e kulle nay buurde deen ina iidina daande muudum hono riggaango, ina wi'a:

—War!

2 Yeewumi, nji'umi puccu ndaneewu. Baddiido ngu oon ina tiigii kalawal laanyal. O hokkaa kufune laamu. Wo o jaaliido, de o wurtii faa o ɓeyda jaalorgal.

Haala takkitingol takkande didaɓerde: barundural

3 Nde Jawgel ngeel takkitinnoo takkande didaɓerde ndeen, nanumi huunde wuurnde didaɓerde ndeen ina wi'a:

—War!

4 Ndeen puccu gonngu, mbodeewu yalti. Baddiido ngu oon hokkaa laawol faa itta jam e adunaaru, faa yimɓe mbarundura. O hokkaa kaafaahi mawki.

Haala takkitingol takkande tataɓerde: tiidalla

⁵ Nde Jawgel ngeel takkitinnoo takkande tataɓerde ndeen, nanumi huunde wuurnde tataɓerde ndeen ina wi'a:

—War!

Nji'umi puccu ɓaleewu. Baddiido ngu oon ina tiigii etirgal e junngo muudum. ⁶ Nanumi ko nanndi e daande neddo yuurii hakkunde kulle nay buurde deen, ina wi'a:

—Kiloo alkama wo ceede golle nyalooma soodete. Kilooji tati gawri du wo ceede golle nyalooma coodete. De taa bonnu nebbam e cabijam.

Haala takkitingol takkande nayaɓerde: maayde

⁷ Nde Jawgel ngeel takkitinnoo takkande nayaɓerde ndeen, nanumi daande huunde wuurnde nayaɓerde ndeen, ina wi'a:

—War!

⁸ Yeewumi, nji'umi puccu oolu. Baddiido ngu oon ina wi'ee Maayde, laakara ina jokki mo. Be kokkaa baawde dow nayaɓerde adunaaru faa ɓe mbarda yimɓe kaafaahi e rafo e baasiiji e kulle ladde.

Haala takkitingol takkande joyaɓerde: war-daaɓe saabe seedaaku muɓɓen

⁹ Nde Jawgel ngeel takkitinnoo takkande joyaɓerde ndeen, nji'umi to ley hirsirde rewroteende Laamdo toon yonkiiji wardanoobe saabe dowaanaade konngol Laamdo e seedaaku ngu ɓe ceedii nguun. ¹⁰ Be yeewnii faa toowi, ɓe mbi'i:

—Joomiraado ceniido goongante, faa ndey ndoomudaa faa carodaa yimɓe wonɓe e adunaaru ndu ɓeen? Ndeye njomnitotodaa ɓe rufugol yiyyam amin?

¹¹ Mono e maɓɓe fuu hokka saaya ndaneeha. Be mbi'aa ɓe powta seeda tafon, faa limgal gollidiibe maɓɓe, sakiraaɓe maɓɓe fodanaaɓe wareede hono maɓɓe ɓeen, kiɓɓa.

Haala takkitingol takkande jeegaɓerde: nyalooma mawɗo

¹² Ndeen nji'umi Jawgel ngeel takkitii takkande jeegaɓerde ndeen. Wakkati oon leydi dimmbi dimmbagol manngol. Naange ɓawliiri faa nanndi hono kaasa ɓaleewa, lewru du fuu woyjiri hono yiyam. ¹³ Koode kammu deen caami e leydi hono no ɓiɓɓe yibbi kecce caamirta si henndu mawndu wifii. ¹⁴ Kammu oon du dilli, taggiraa hono no daago taggirtee ni. Baamle e duude fuu doofaa e nokkuuje muɓɓen. ¹⁵ Ndeen kaanankoobe adunaaru e yimɓe tedduɓe e hooreeɓe sordaasiibe e joomiraaɓe jawdi e jom'en semmbe e rimɓe e riimayɓe fuu cuudii ley lohi baamle e hakkunde tefaaɓe baamle. ¹⁶ Heddi iɓe mbi'a baamle e tefaaɓe deen:

—Caamee dow amin! Cuudon min e yeeso joodiido dow joodorgal laamu oon! Cuudon min e tikkere Jawgel ngeel! ¹⁷ Sabo nyannde tikkere maɓɓe mawnde ndeen yottake. Moy waawi dadude?

7

Haala yimɓe 144 000 wadaaɓe maande

¹ Caggal duum, mi yi'ii maleyka'en nayo ina ndarii e jihaaji adunaaru nay. Iɓe paddii keni adunaaru nay diin, taa di mbifa, wanaa dow leydi, wanaa dow maayo, wanaa dow lekki. ² Nji'umi

katin maleyka goddo yuurudo funnaange ina tiigii gadirgal maande Laamdo buurdo. O yeewnii daande toownde to maleyka'en nayo hokkaabe baawde torrude leydi e maayo been. ³ O wi'i be:

—Taa mbonnee leydi naa maayo naa ledde de tafon, faa min ngada maande e tiide maccube Laamdo meeden been.

⁴ Ndeen nanumi lingal wadaabe maande e tiide mubben been: ibe ngada ujunaaje hemre e capande nayo e nayo (144 000). Wo be maandinaabe yuurube e lenyi Israa'ilankooobe diin fuu:

⁵ yuurube e Yahuuda ujunaaje sappo e dido (12 000),

yuurube e Ruuben, ujunaaje sappo e dido,

yuurube e Gada, ujunaaje sappo e dido,

⁶ yuurube e Aser, ujunaaje sappo e dido,

yuurube e Naftali, ujunaaje sappo e dido,

yuurube e Manasa, ujunaaje sappo e dido,

⁷ yuurube e Simeyon, ujunaaje sappo e dido,

yuurube e Lewi, ujunaaje sappo e dido,

yuurube e Isakar, ujunaaje sappo e dido,

⁸ yuurube e Jabulon, ujunaaje sappo e dido,

yuurube e Yuusufi, ujunaaje sappo e dido,

yuurube e Benyamin, ujunaaje sappo e dido.

Lenyi diin fuu ngadanaama maande.

No yimbe lenyi fuu njettirta Laamdo

⁹ Caggal duum, yeewumi, nji'umi jamaa keewdo mo limataako yuurudo e laamorde fuu e lenyi fuu e siyiiji yimbe fuu e demle fuu. Ibe ndarii yeeso joodorgal laamu ngaal e Jawgel ngeel. Ibe bornii saayaaji daneeji, licce tamarooje ina ngoni e juude maabe. ¹⁰ Ibe ilina, ibe mbi'a:

—Kisindam to Laamdo meeden joodiido dow joodorgal laamu ngaal yuurata, kam e Jawgel ngeel.

¹¹ Maleyka'en been fuu ina ndarii, ina piilii joodorgal ngaal e mawbe been e kulle nay buurde deen. Be fuu be kippi geese ma66e e leydi, i6e kujidana Laamdo. ¹² I6e mbi'a:

«Aamiina.

Manoore e darja e hakkilantaaku e yettoore
e teddeengal e baawde e semmbe,

fuu ngoodanii Laamdo meeden faa abada!

Aamiina.»

¹³ Ndeen gooto e mawbe been yami kam:

—Beye ngoni yimbe borniibe saayaaji daneeji
6e? Faa toy 6e yuuri?

¹⁴ Mbi'umi mo:

—Joomam, aan woni anndudo.

O jaabii kam, o wi'i:

—Kambe ngoni yuurube e torra mawdo. Be lonnii saayaaji ma66e, 6e ndawninirii di yiyyam Jawgel ngeel.* ¹⁵ Dum saabii de 6e keddoto yeeso joodorgal laamu Laamdo ngaal, 6e ndewa mo jemma e nyalooma ley suudu makko seniindu nduun. Joodiido dow joodorgal laamu oon huuran 6e hukum muudum. ¹⁶ Be njolbataa katin, 6e domdataa katin. Be naangataake, nguleefi fuu tap-pataa 6e katin. ¹⁷ Sabo Jawgel gonngel hakkunde joodorgal laamu ngeel duran 6e, yaara 6e to ildude ndiyam kokkoojam nguurndam. Laamdo mooy-tan gondi gite ma66e fuu.

* **7:14** Maanaa 6e ndawninirii saayaaji ma66e yiyyam, woni hak-keeji ma66e fuu njaafaama.

8

Haala takkitingol takkande jeddaberde: deyyere mawnde

¹ Nde Jawgel ngeel takkitinnoo takkande jeddaberde ndeen, kammu oon deyyinii siw faa wadi hono feccere yamnde wootere. ² Ndeen nji'umi maleyka'en njeddo dariibe yeeso Laamdo. Be kokkaa buutute jeddi.

³ Maleyka goddo jogiido urdude kanjeere darowii dakkol hirsirde rewreteende Laamdo. O hokkaa uurdi keewndi faa o sakkida dum e du'aawuuji seniibe, o yottina di dow hirsirde kanjeere wonnde yeeso joodorgal laamu ndeen.

⁴ Cuurki uurdi ndiin e du'aawuuji seniibe diin yuuri e junngo maleyka oon de yeenti to Laamdo.

⁵ Maleyka oon hooyi urdude ndeen, hebbini nde yiite e ley hirsirde ndeen, de faddi nde e leydi. Ndeen diggaali e dukooji ngadi, mayye mayyi, leydi du dimmbii.

Luwe jeddi

⁶ Caggal duum, maleyka'en njeddo jogiibe buutute jeddi been cegilanii fuufude de.

Haala buututal arandewal

⁷ Maleyka arandeejo oon fuufi buututal muudum, de marmalluuje e yiite jillunduraange e yiyam paddaa dow leydi. Feccere tataberde leydi ndiin wulaama, feccere tataberde ledde deen wulaama, hudo hecco koon du fuu wulaama.

Haala buututal didabal

⁸ Maleyka didabo oon fuufi buututal muudum, de ko wa'i hono waamnde mawnde huuboore faddaa e ley maayo. Tataberde maayo ngoon

laatii yiiyam, ⁹ tataberde kulle buurde gonde e maayo ngoon mbaati, tataberde laanaaji ndiyam du kalkii.

Haala buututal tata6al

¹⁰ Maleyka tata6o oon fuufi buututal muudum, de hoodere mawnde hu66iroore hono no doocal ni yuuri dow kammu, saami e tataberde gooruuji e ildude ndiyam. ¹¹ Hoodere ndeen «Kaadeefi» wi'etee. Nde haadīnii feccere tataberde diyeele deen. Yim6e heew6e maayi saabe ndiyam daam haadīnaama rok.

Haala buututal naya6al

¹² Maleyka naya6o oon fuufi buututal muudum. Ndeen feccere tataberde naange e feccere tataberde lewru e feccere tataberde koode piyaa, faa gootel fuu tataberde muudum ni66i. Jemma e nyalooma fuu mbaasa tataberde annoora mu66en.

¹³ Caggal duum, nji'umi ciilal ina fiira dow, nan-umi inde yeewnoo e daande toownde, inde wi'a:

—Yoo yoy! Yoo yoy! Bone woodanii yim6e adunaaru nde maleyka'en tato heddi6e been puufi buutute mu66en!

9

Haala buututal joya6al

¹ Maleyka njoya6o oon fuufi buututal muudum. Nji'umi hoodere yuuri dow kammu, saami e leydi. Nde hokkaa cokitirgal 6unndu ndu luggeefi mum walaa do haadi. ² Nde sokiti 6unndu nduun, de cuurki yalti e mayru hono no duppirde mawnde

ni. Cuurki kiin ni66ini naange e mbeeyu* fuu. ³ Ba66atti njalti e cuurki kiin, cankitii e leydi. Di kokkaama baawde torrude hono jahe ni. ⁴ Di njamiraa taa di mbonna hudo naa ledde naa huunde fuu ko fudata e leydi, ammaa di torra yimbe 6e maande Laamdo walaa e tiide mu6ben been tan. ⁵ Di kokkaa torrude yimbe been faa naawa haddi lebbi joy, ammaa di kokkaaka warude 6e. Torra majji ina nanndi e torra mo yaare fidi. ⁶ Ley lebbi diin, yimbe piloto maayde de ke6ataa. Be muuyan maayde, ammaa maayde doggan 6e.

⁷ Ba66atti diin ina nanndi e pucci cegilaniidi wolde. Dow ko'e majji ina ngoodi ko nanndi e kufuneeje gadiraade kanje. Geese majji ina nga'i hono geese yimbe. ⁸ Idi njogii cukuli hono cukuli rewbe. Nyiye majji ina nga'i hono nyiye dawaadi ladde. ⁹ Ko wa'i hono jamde ina ngoni e becce majji. Sawtu bippeelee majji ina wa'i hono torkooji di pucci keewdi ndaasata ina ndoggana wolde. ¹⁰ Idi ngoodi lace jogiide kure hono jahe. Ley lace deen ina ngoodi baawde torrude yimbe haddi lebbi joy. ¹¹ Kaananke majji woni maleyka kawjotoodo 6unndu ndu luggeefi muudum walaa do haadi oon. Innde makko e ibraninkoore wo Abadon, e ley geresankoore wo Apoliyon (dum na fiirta «Kalkoowo»).

¹² Bone arandeejo oon faltake. Ndaar, bonandaaji didi ina ngara caggal majjum.

Haala buututal jeega6al

¹³ Maleyka njeega6o oon fuufi buututal muudum, de nanumi daande yuurunde to luwe

* **9:2** Mbeeyu wo 6olum hakkunde kammu e leydi.

nay gonde e cobbuli hirsirde kanjeere wonnde yeeso Laamdo ndeen. ¹⁴ Daande ndeen ina wi'a maleyka njeegaɓo jogiido buututal oon:

—Haɓɓitin maleyka'en nayo haɓɓaabe to maayo manngo wi'eteengo Efarata.

¹⁵ Ndeen maleyka'en nayo been kabɓitaa faa mbara tataɓerde yimɓe adunaaru. Laamdo na segilaninoo ɓe saabe wakkati o, saabe hitaande nde e lewru ndu e nyalooma o e yamnde nde. ¹⁶ Mi nanii limgal konunkooɓe waddiiɓe pucci: wo ɓe ujunaaje noogay kile ujunaaje sappo. ¹⁷ Inan no njiirumi pucci diin e waddiiɓe been e ley holleede am: iɓe ɓornii kaddule jamde bodeeje coy hono yiite, kam e bulabulaaje hono kammu e oole hono sitti. Ko'e pucci diin ina nga'i hono ko'e dawaadi ladde. Yiite e cuurki e sitti ina mburtoo e kundude majji.† ¹⁸ Masiibaaji tati diin, dum woni yiite ngeen e cuurki kiin e sitti oon, njalti e kundude pucci diin de mbari tataɓerde yimɓe adunaaru. ¹⁹ Baawde pucci diin ina ngoni e kundude majji, fay e lacce majji du. Lacce majji deen ina nanndi e bolle. Ide ngoodi ko'e, e ko'e deen di mbarminirta yimɓe.

²⁰ Yimɓe heddiibe ɓe masiibaaji diin mbaraay been tuubaay e golle juude muɓɓen. Be njoppaay sujidande ginnaaji, kam e tooruuji gadiraadi kanje e cardi e njamndi mbodeeri e kaaye e ledde. Iɓe cujidana tooruuji di nji'ataa, di nanataa, di njahataa. ²¹ Be tuubaay e wadude bar-ko'e, ɓe tuubaay e ndaggadaaku maɓɓe e fijirde maɓɓe e nguyka maɓɓe.

† 9:17 Sittiwo huunde oolde wuleteende ina luuɓa.

10

Haala maleyka jogiido dewtel taggitaangel

¹ Caggal duum, nji'umi maleyka goddo jom semmbe ina yuura dow kammu ina jippoo. Ruulde ina fiili dum, ciibociibongal ina tiimti hoore muudum. Yeeso muudum ina delka hono naange, koyde mum du ina nga'i hono bimmbeeje yiite.

² Imo tiigii dewtel taggitiingel e junngo makko. O darni koyngal makko nyaamal dow maayo, o darni nanal dow leydi. ³ O yeewnii daande toownde hono no laddeeru ubbirta ni. Nde o yeewninoo ndeen, diggaali jeddi njaaborii mo e hoolo muɓben, kam'en du. ⁴ Nde diggaali jeddi diin tilinoo haalude ndeen, nesumi winndude, ammaa nanumi daande yuuri dow kammu, ina wi'a kam:

—Taa winndu ko diggaali jeddi diin mbi'i duum, accu dum laatoo kumpa!

⁵ Ndeen maleyka mo nji'umi ina darii dow maayo e dow leydi oon hunci junngo muudum nyaamo faa dow, ⁶ hunorii Buurdo duumiido faa abada, tagudo kammu e ko woni e muudum, e leydi e ko woni e muudum, e maayo e ko woni e muudum. Maleyka oon wi'i:

—Wakkati heddaaki katin! ⁷ Ammaa e ley balde de buututal maleyka njeddaɓo ngal fuufata deen, Laamdo tabintinan anniya muudum cuudinoodo. Dum laatorto hono no o wiirunoo annabaaɓe maccuɓe makko been ni.

⁸ Ndeen daande yuurannoode kam dow kammu ndeen haaldi e am katin, wi'i:

—Yahu jaboy dewtel taggitiingel, gonggel e junngo maleyka dariido dow maayo e leydi ngeel.

⁹ Njahumi to maleyka oon, mbiimi dum hokka kam dewtel ngeel. O wi'i kam:

—Jabu ngel, modaa! Ngel haadan ley reedu maa rok, ammaa ngel welan e hunnduko maa hono no njuumndi ni.

¹⁰ Njabumi dewtel ngeel e junngo maleyka oon, modumi ngel. Ngel weli e hunnduko am hono njuumndi, ammaa nde modunoomi ngel fu, ingel haadi e ley reedu am rok!

¹¹ Caggal duum, mbi'aami:

—Ina tilsi mbaajodaa annabaaku katin e dow siyiiji yimbe heewbe e laamorde e demle keewde e kaanankoohe heewbe.

11

Haala seedaaku annabaabe dido

¹ Ndeen kokkaami sawru fonndirdu, mbi'aami:

—Umma, fonndoy suudu Laamdo seniindu e hirsirde ndeen, kiisodaa rewoobe wonbe doon been. ² Ammaa taa fonndu taliyaare mayru. Accu nde, sabo nde hokkaama laamorde adunaaru. De njaaban ngalluure seniinde ndeen faa wada lebbi capande nay e didi. ³ Mi hokkan seedebe am dido mbaajoo annabaaku haddi balde ujunere e keme didi e capande jeegom, ibe bornii tekke bootooji.*

⁴ Seedebe dido been ngoni ledde jaytun didi e fitillaaji didi dariidi yeeso Joomiraado jom adunaaru ndu. ⁵ Neddo fuu jidudo torrude be, yiite yaltan e kundude mabbe, halka dum. Jidudo torrude be fuu, tilay halkiree noon. ⁶ Ibe njogii baawde hadude kammu tobude haddi balde annabaaku

* **11:3** Maanaa be bornoo tekke bootooji woni hollude cunu, hono no rewbe maayraabe cuddortoo ni.

maɓɓe deen. Iɓe njogii baawde waylitinde diyeele laatooyiiyam. Nde ɓe muuyi fuu, iɓe mbaawi jippinde e adunaaru sii masiiba fuu.

⁷ Nde diɗo ɓeen tilinoo e seedaaku muɓɓen nguun fuu, ndaabaawa mbonnga njeyaanga e ɓunndu ndu luggeefi muudum walaa do haadi ngaan yaltan de yana e maɓɓe, jaaloo ɓe, wara ɓe. ⁸ Balli maɓɓe mbaaloto e dow laawol ngalluure mawnde, do Joomiraado maɓɓe tontanoo e leggal palaangal doon. Ngalluure ndeen ina nanndi e Sodoma[†] naa Misira. ⁹ Siyiji yimɓe fuu e lenyi fuu e demle fuu e laamorde fuu nji'an balli maɓɓe ko fotata e nyaloomaaji tati e feccere nyalooma. Be caloto di ngattee ley saabeere. ¹⁰ Yimɓe adunaaru ceyorto saabe maayde maɓɓe ndeen. Be mbel-toto, ɓe kokkundura dokke dow weltaare, sabo annabaabe diɗo ɓeen torriino ɓe sanne. ¹¹ Ammaa caggal nyaloomaaji tati e feccere diin, foofaango nguurndam yuuri to Laamdo naati annabaabe diɗo ɓeen, de ummitii, ndarii. Kulol manngol nangi ndaarannoobe dum'en ɓeen fuu. ¹² Daande toownde yuuri dow kammu, ina wi'a ɓe:

—Yeeɓee ga!

Be yeeɓi dow kammu e ley ruulde. Wayɓe ɓe fuu keddii ina ndaara ɓe. ¹³ Wakkati oon, leydi dimmbii semmbe, de feccere sappoɓerde ngalluure ndeen saami. Yimɓe ujunaaje njeɗɗo kalkii. Heddiibe ɓeen kuli, mawnini Laamdo jom kammu oon.

¹⁴ Bone diɗaɓo oon faltake. Ndaar, bone tataɓo oon ina wara law.

[†] **11:8** Sodoma wo wootere e galluuje diɗi de Laamdo halki saabe heewgol majje hakkeeki. Ndaaree Fudɗoode 19.1-29.

Haala buututal jeddaɓal

¹⁵ Maleyka njeddaɓo oon fuufi buututal muudum. Ndeen daade toowde nanaa dow kammu, ina mbi'a:

—Laamu adunaaru ndu fuu laatake laamu Joomiraado meeden e Almasihu muudum. O laamoto faa abada abadin!

¹⁶ Mawɓe noogayo e nayo joodiiɓe dow joodorde yeeso Laamdo been kippi geese muɓben e leydi, kujidani Laamdo. ¹⁷ Iɓe mbi'a:

«Miden njette, Laamdo Joomiraado jom baawde fuu,

gondo, gonnoodo oon miden njette,
sabo a gollirii baawde maa mawde deen,
a tabintinii laamu maa.

¹⁸ Laamorde adunaaru deen wo tikkude,
ammaa tikkere maa warii.

Wakkati warii faa carodaa maayɓe.
Wakkati warii faa mbarjodaa annabaaɓe maccuɓe
maa,
seniiɓe hulɓe innde maa been,
tedduɓe e lo'ube fuu.

Wakkati warii faa kalkaa halkooɓe adunaaru been
du.»

¹⁹ Ndeen suudu Laamdo seniindu wonndu dow kammu nduun omtaa, keesuwal amaana ngaal ɓangi e ley mayru. Mayye mayyi, dukooji e diggaali ngadi, leydi dimmbii, marmalluuje ɓutte caami.

12*No kuungal waddi e debbo jom ɗatawere*

¹ Maande haayniinde ɓangi dow kammu. Debbo ina ɓornii naange. Lewru ina woni ley njaabirdi muudum. Hoore muudum na fila

taarde koode sappo e dīdi. ² Wo o debereedu, imo wulla saabe naawalla ṅatawere. Ndimu nguun ina tiidi mo. ³ Ndeen maande wonnde ɓangi dow kammu. Ina woodi kuungal boɗewal manngal nanndungal e mboddi. Ingal woodi ko'e jeddi e luwe sappo, hoore fuu ina woodi kufune laamu. ⁴ Laasi maggal wuuwi feccere tataɓerde koode kammu, faddi de e leydi. Ngal darii yeeso debbo jom ṅatawere oon faa si rimii fu, ngal moda ɓiyum oon.

⁵ Ndeen o rimi ɓiddo gorko, durdoowo laamorɗe adunaaru fuu e sawru njamndi. Biɗɗo oon dip-pitaa, yaaraa to Laamɗo e jooɗorgal muuɗum laamu. ⁶ Debbo oon doggiri ley ladde, yehi nokku ɗo Laamɗo segilaninoo ɗum. O haybowaa toon balde ujunere e keme dīdi e capande jeegom (1 260).

⁷ Wolde wadi dow kammu toon. Maleyka bi'eteedo Miikaa'iilu e maleyka'en muuɗum kawriti, kaɓi e kuungal ngaal. Kuungal ngaal e maleyka'en muuɗum du kaɓi e maɓɓe. ⁸ Ammaa Miikaa'iilu'en njaalake ngal, kangal e maleyka'en maggal, de ɓe mursi nokku maɓɓe gondo dow kammu oon. ⁹ Kuungal manngal ngaal riiwaama. Kangal woni mboddi arandeeri mbi'eteendi Ibiliisa naa Seyɗaani, njarribotoondi adunaaru ndu fuu. Ndi faddaama e leydi, kayri e maleyka'en mayri fuu.

¹⁰ Ndeen nanumi daande toownde yuurunde dow kammu, ina wi'a:

«Joonin kisindam Laamɗo meeden yottake!
Semmbe e laamu muuɗum njottake!

Laamu ina woni e hawju Almasiihu!

Sabo peloowo sakiraaɓe meeden,
 peloowo ɓe to Laamɗo jemma e nyalooma
 oon,
 riiwaama dow kammu.

¹¹ Sakiraaɓe meeden ɓeen njaalorake mo yiyam
 Jawgel ngeel,
 e seedaaku ngu ɓe ngadi dow maggel.

Be pilaaki reenude yonkiiji maɓɓe e maayde.

¹² Ndelle, kammu e wonɓe dow muuɗum fuu
 mbeltee!

Ammaa bone woodanii leydi e maayo!

Sabo Ibiliisa jippake to moodon.

Ina tikki tikkere mawnde,
 sabo ina anndi wakkati seeda tan heddanii
 ɗum.»

¹³ Nde kuungal nanndungal e mboddi ngaal
 faamunoo faddaama e leydi ndeen, ngal tewni
 debbo dimɗo ɓidɗo gorko oon. ¹⁴ Debbo oon
 hokkaa bippeelee ciilal manngal, faa fiirda yaha
 nokkuure nde segilanaa ley ladde ndeen. Toon o
 haybetee haddi wakkati e wakkatiiji ɗiɗi e feccere
 wakkati, faa o reenoo e mboddi ndiin. ¹⁵ Ndeen
 mboddi ndiin tuuti ndiyam, ɗam ili caggal debbo
 oon hono maayo faa ɗam hooya mo. ¹⁶ Ammaa,
 leydi ndiin wallii debbo oon, ndi aari hunnduko
 mayri, ndi modi ndiyam ɗam kuungal ngaal tuuti
 ɗaam. ¹⁷ Kuungal manngal ngaal tikkani debbo
 oon sanne, yehi haɓoyde e heddiibe e yuwdi debbo
 oon. Been ngoni ɗowntaniiɓe jamirooje Laamɗo de
 tiigii seedaaku ngu Iisaa waddi nguun. ¹⁸ Kuungal
 ngaal ina darii dow njaareendi daande maayo.

13

Haala ndaabaawa yuurnga ley maayo

¹ Caggal dūum, nji'umi ndaabaawa njogiinga luwe sappo e ko'e jeddi ina wurtoo e maayo ngoon. Luwal fuu ina woodi kufune laamu. Inde mbonkorde Laamdo ina mbinndaa e dow ko'e deen fuu. ² Ndaabaawa nga nji'umi ngaan ina nanndi e cirgu. Koyde magga ina nga'i hono koyde huunde wi'eteende ursu*. Hunduko magga ina wa'i hono no hunduko laddeeru ni. Kuungal nanndungal e mboddi ngaal hokki nga semmbe muudum, e joodorgal muudum laamu ngaal, e baawde mawde. ³ Hoore wootere e ko'e ndaabaawa ngaan ina wa'i hono ko barmianoo barmere waawnoonde warude dum, ammaa barmere ndeen dannaama. Dum haaynii yimbe adunaaru fuu, njokki ndaabaawa ngaan. ⁴ Be kujidani kuungal nanndungal e mboddi ngaal sabo ngal hokkii ndaabaawa nanndunga e cirgu ngaan baawde laamu maggal. Katin du, be kujidani ndaabaawa nanndunga e cirgu ngaan, iɓe mbi'a:

—Moy nanndi e ndaabaawa nga? Moy waawi haɓude e magga?

⁵ Ndaabaawa nanndunga e cirgu ngaan hokkaa haalude haalaaji mantordi mbonkotoodi Laamdo. Nga hokkaa baawde gollude lebbi capande nay e didi. ⁶ Ndaabaawa ngaan fuddi mbonkaade Laamdo, ina mbonkoo innde muudum e suudu muudum. Nduun woni joodiibe dow kammu toon

* **13:2** Ursu wo kuungal manngal. Teppeeje maggal ina mawni, ingal jogii leeɓi e pedeeli juuddi beldi.

been. ⁷ Nga hokkaama baawde faa nga haɓa e seniibe been, nga jaaloo dum'en. Nga hokkaama baawde laamaade lenyi fuu e siyiiji yimbe fuu e demle fuu e laamorde fuu. ⁸ Yimbe wonbe e adunaaru ndu been fuu kujidanan ndaabaawa nanndunga e cirgu ngaan. Been ngoni yimbe be inde muɓben tawaaka ina mbinndii gilla fuddoode adunaaru ley dewtere nguurndam ndeen, dewtere Jawgel kirsanoongel ngeel.

⁹ Jom nowru fuu, nana! ¹⁰ Neddo fuu podanaado habbeede yaaree e maccungaaku, habbete yaaree. Neddo fuu podanaado wardeede kaafaahi, wardete kaafaahi. Dum le, tilay yimbe Laamdo ngonda e munyal e hoolaare.

Haala ndaabaawa yuurnga e leydi

¹¹ Caggal duum, nji'umi ndaabaawa ngonnga ina wurtoo e ley leydi. Inga woodi luwe dɗi nanndude e luwe ɓii mbaalu, ammaa inga haalda hono no kuungal nanndungal e mboddi ngaal ni. ¹² Nga golliri baawde ndaabaawa arandeya, nga barmere muudum nesunoo warude dum de dannaa ngaan. Nga golli dum yeeso arandeya ngaan. Nga dooldi yimbe adunaaru been kujidana arandeya ngaan. ¹³ Ndaabaawa didaɓa ngaan wadii kaayefiiji mawdi. Nga wadii faa nga jippini yiite yuurunge e kammu faa yottii leydi yeeso yimbe fuu. ¹⁴ Nga hiiliri yimbe adunaaru kaayefiiji di nga hokkaama wadude ley baawde ndaabaawa arandeya ngaan. Inga tindina yimbe adunaaru moyyina tooru nanndundu e ndaabaawa barminiranoonga kaafaahi faa nesi waatude ammaa ina wuuri ngaan. ¹⁵ Nga hokkaama

baawde faa nga wadani tooru nduun yonki faa indu haala. Nga wadi faa neddo fuu mo suji-danaay nga waree. ¹⁶ Ndaabaawa ngaan dooldi yimbe fuu keba maande e juude muβben nyaame naa e tiide muβben, teddube e lo'ube, joomiraabe jawdi e talkaabe, rimbe e riimaybe fuu. ¹⁷ Fay gooto waawaa soodude maa sonnude si tawraaka maande ndeen. Maande ndeen wo innde ndaabaawa ngaan naa limoore innde magga. ¹⁸ Do kaa, tilay neddo wada hakkillo e kabaaru o: neddo jogiido paamal fuu hiisoo limoore innde ndaabaawa ngaan, sabo limoore ndeen wo innde neddo. Limoore magga wo keme jeegom e capande jeegom e jeegom (666).

14

Haala Jawgel e jimol soottitaabe

¹ Yeewumi, de nji'umi Jawgel ina darii dow waamnde Siyona, ina wondi e yimbe ujunaaje hemre e capande nayo e nayo (144 000). Innde muudum e innde Baaba muudum na mbinndaa e tiide maβbe. ² Nanumi daande yuuri dow kammu wa'unde hono sawtu diyeele keewde, hono riggaango manngo ni. Daande nde nanumi ndeen ina wa'i hono sawtu fiyoobe kolli. ³ Yimbe been fuu ina njima jimol kesol yeeso joodorgal Laamdo ngaal e yeeso kulle nay buurde deen e yeeso mawbe been. Fay gooto waawaano ekitaade jimol ngol si wanaa yimbe ujunaaje hemre e capande nayo e nayo (144 000) soottitaabe e adunaaru been. ⁴ Been ngoni be tuunniraay ko'e muβben rewbe, sabo be laabube. Ibe njokki Jawgel ngeel do ngel yahata fuu. Wo be soottitaabe e ley

yimbe adunaaru, faa be laatoo artiibe fuu sakeede Laamdo e Jawgel ngeel. ⁵ Fewre meedaay yaltude e kundude maabe, be ngalaa feloore.

Haala maleyka'en tato

⁶ Wakkati oon nji'umi maleyka goddo ina fira dow, ina jogii Kabaaru Lobbo duumiido oon. Imo waajoo dum yimbe adunaaru, yuuruibe e laamorde fuu e lenyi fuu e demle fuu e siyiiji yimbe fuu. ⁷ Imo yeewnoo e daande toownde, imo wi'a:

—Kulee Laamdo! Mawninon dum! Sabo wakkati mo o sarotoo oon warii. Cujidanee tagudo kammu e leydi e maayo e ildude ndiyam oon!

⁸ Maleyka goddo didabo jokki mo, ina wi'a:

—Baabiila halkii! Baabiila ngalluure mawnde ndeen halkii! Nde yarnii leyde fuu fijirde mayre nyaadunde.

⁹ Maleyka goddo, tatabo, jokki be ina yeewnoo daande toownde, ina wi'a:

—Neddo fuu kujidando ndaabaawa arandeya ngaan e tooru nanndundu e magga nduun, de hebi maande magga e tiinde naa e junngo, ¹⁰ tilay joomum yara cabijam tikkere Laamdo daam, mbaylaadam e ley horde-loonde tikkere makko tawi jillaaka fay huunde. Joomum jukkete e ley yiite e sitti yeeso maleyka'en seniiibe been e yeeso Jawgel ngeel. ¹¹ Cuurki yuuruki e jukkungo maabe ina yeenja faa abada. Jemma e nyalooma fuu fowtere walanaa sujidanoobe ndaabaawa ngaan e tooru magga e hebuibe maande innde magga.

¹² Dum le, tilay yimbe Laamdo ngonda e munyal.

Been ngoni haybuibe jamirooje Laamdo de kaybi goondinal lisaa been.

13 Wakkati oon nanumi daande yuurunde dow kammu, ina wi'a:

—Winndu dum do: gilla joonin, barke woodanii maayooɓe hawtuɓe e Joomiraado ɓeen.

Ruuhu oon wi'i:

—Goonga! Be powtinoyte e tampiri maɓɓe, sabo barke golle maɓɓe jokkan ɓe.

Haala wakkati tayri adunaaru

14 Yeewumi, de nji'umi ruulde raneere. Dow ruulde ndeen nanndudo e ɓii neddo ina joodii. Kufune gaɗiraado kanɗe ina woni e dow hoore makko. Imo tiigii wawdu welndu e junngo makko.

15 Maleyka goddo yalti e suudu Laamdo seniindu, ina yeewnoo daande toownde, ina wi'a joodiido dow ruulde oon:

—Jippin wawdu maa nduun de tayaa, sabo wakkati tayri yottake. Adunaaru ɓenndii, yonii tayeede!

16 Ndeen joodiido e ruulde oon yiili wawdu muudum dow leydi, de adunaaru fuu tayaa.

17 Maleyka goddo yalti e suudu Laamdo seniindu wonndu dow kammu nduun. Kam du ina tiigii wawdu welndu. 18 Ndeen maleyka goddo yalti e ley hirsirde rewreteende Laamdo ndeen. Oon woni kawjotoodo yiite. O yeewnii daande toownde, o wi'i maleyka tiigiido wawdu welndu oon:

—Jippin wawdu maa nduun, kawrunduraa ɓiɓɓe cabiije dow leydi, sabo de ɓenndii.

19 Maleyka oon yiili wawdu muudum dow leydi, hawrunduri ɓiɓɓe cabiije deen, de faddi de ley ɓoosirde mawnde. 20 ɓiɓɓe cabiije deen ɓoosaa

caggal ngalluure toon. Yiiyam yalti e 6oosirde ndeen faa hewti labaaale pucci, dam ili ko fotata e kilooji keme tati njuuteefi.

15

Haala jimol Muusaa e jimol Jawgel

¹ Caggal duum, nji'umi dow kammu maande wonnde mawnde haayniinde. Nji'umi maleyka'en njeddo ina njogii masiibaaji jeddi. Wo di masiibaaji cakitotoodi. E majji tikkere Laamdo timmata.

² Nji'umi maayo nanndungo e daandorgal ina jillunduri e yiite. Jaalinoobe ndaabaawa ngaan been ina keddii dakkol maggo. Been ngoni jaalinoobe nga, kanga e tooru nanndundu e magga nduun e limoore innde magga ndeen. Ibe njogii kolli di Laamdo hokki be diin. ³ Ibe njima jimol Muusaa maccudo Laamdo oon e jimol Jawgel ngeel, ibe mbi'a:

«Laamdo Joomiraado jom baawde fuu,
golleeji maa wo mawdi, wo kaayniidi!

Laabi maa wo ponnditiidi, goongaaji,
aan laamiido laamorde fuu!

⁴ Moy woni hulataa ma, Joomiraado,
mo mawnintaa innde maa?

Sabo aan tan woni gooto Ceniido.

Leyde fuu ngaran kujida yeeso maa,
sabo be nji'ii golleeji maa ponnditiidi.»

Haala kaake jeddi keewde masiibaaji jeddi

⁵ Caggal duum, nji'umi suudu Laamdo seniindu dow kammu ina omti. Dum woni hukum

seedaaku oon.* ⁶ Maleyka'en njeddo jogiibe masiibaaji jeddi been njalti e mayru, ina bornii kaddule laabude tal jalbooje, ina kaɓɓi kaɓɓordi kanje e becce muɓɓen. ⁷ E kulle nay buurde deen, wootere hokki maleyka'en njeddo been kaake kanjeeje jeddi keewde tikkere Laamdo buurdo faa abada oon. ⁸ Suudu nduun heewi cuurki saabe annoora Laamdo e baawde muudum. Fay gooto waawaa naatude ley mayru, si wanaa nde masiibaaji jeddi di maleyka'en njeddo ngaddi diin timmi.

16

¹ Ndeen nanumi daande toownde yuuri to suudu seniindu toon, ina wi'a maleyka'en njeddo been:

—Njehee, njuppowee dow adunaaru kaake tikkere Laamdo jeddi deen!

² Maleyka arandeejo oon yehi, yuppi kaakol muudum dow leydi. Buuye bonde naawde ngadi dow yimbe tawraabe maande ndaabaawa ngaan e sujidanoobe tooru nanndundu e magga been.

³ Maleyka didaɓo oon yuppi kaakol muudum e maayo. Maayo ngoon waylitii, laatii hono yiyam maaydo. Kulle buurde gonde ley maggo fuu mbaati.

⁴ Maleyka tataɓo oon yuppi kaakol muudum ley gooruuji e ildude, de diyeele deen fuu mbaylitii yiyam. ⁵ Ndeen nanumi maleyka kawjotoodo diyeele oon, ina wi'a:

—Aan Ceniido, gondo, gonnoodo, wo a ponndi-tiido, sabo a sarake goonga. ⁶ Saabe ko be ndufi

* **15:5** Aayaare ndeen ina waawi fiirtireede: Caggal duum, nji'umi suudu Laamdo seniindu ina omtii dow kammu. Hukum seedaaku ina woni ley mayru.

yiiyam seniibe e yiiyam annabaaɓe ɗuum, aan du, kokkudaa ɓe yiiyam ɓe njara! Ibe kaandi e majjum.

⁷ Ndeen nanumi daande yuurii to hirsirde rewreteende Laamɗo toon, ina wi'a:

—Goonga! Laamɗo Joomiraado jom baawɗe fuu, sariyaaji maa wo goongaaji, wo ponnditiidi!

⁸ Ndeen maleyka nayaɓo oon yuppi kaakol muudum e dow naange, de nge hokkaa sumirde yimɓe nguleefi magge. ⁹ Yimɓe ɓeen cumiraa nguleefi cattuki. Ndeen ɓe mbonkii innde Laamɗo mo baawɗe ngoodani dow masiibaaji oon. Be tuubaay, ɓe mawninaay ɗum.

¹⁰ Maleyka njoyaɓo oon yuppi kaakol muudum dow joodorgal ndaabaawa ngaan. Do nga laamii ɗoon niɓɓinaa tiki, de yimɓe ina njata demle muɓɓen saabe naawalla. ¹¹ Be mbonkii Laamɗo jom kammu oon saabe ɓuuye maɓɓe e naawalla maɓɓe. Ammaa ɗuum fuu, ɓe tuubaay e golleeji maɓɓe bondi diin.

¹² Maleyka njeegaɓo oon yuppi kaakol muudum dow maayo manngo wi'eteengo Efarata. Ndiyam maggo ɓeeɓi faa yoori, faa kaanankooɓe yuurooɓe lettugal ɓeen keɓa laawol ndewa toon. ¹³ Ndeen nji'umi ginnaaji tati bondi nanndudi e paabi. Wooturu ina wurtoo e hunnduko kuungal nanndungal e mboddi ngaal, wooturu ina wurtoo e hunnduko ndaabaawa ngaan, wooturu du ina wurtoo e hunnduko annabaaɓo peneejo oon. ¹⁴ Ginnaaji bondi diin wo wadooɓe kaayeeffiji. Ibe njaha to kaanankooɓe adunaaru fuu faa ɓe kawrundura ɗum'en saabe wolde nyannde darn-gal, nyalaande Laamɗo jom baawɗe fuu.

¹⁵ Joomiraado wi'i:

—Kakkilee! Inani mido warda hono no gujjo ni. Barke woodanii doomudo kakkildo, ina tiigii kaddule muudum faa taa yaha banndu boldu de semta yeeso yimbe.

¹⁶ Ginnaaji diin kawrunduri kaanankooɓe been e nokku bi'eteedo e ibraninkoore Harmagedon.

¹⁷ Maleyka njeddaɓo oon yuppi kaakol muudum e mbeeyu. De daande toownde yalti e suudu seniindu to joodorgal laamu toon, ina wi'a:

—Timmii!

¹⁸ Mayye mayyi, dukooji e diggaali ngadi, dimmbagol leydi manngol wadi. Dimmbagol leydi hono ngool wadaay e adunaaru ndu gilla yimbe tagaa, no ngol sattiri mawnude! ¹⁹ Ngalluure mawnde ndeen feccaa pecce tati. Galluuje laamorde adunaaru fuu caami. Laamdo miccitii bonanda ngalluure mawnde wi'eteende Baabiila, de yarni nde horde cabijam heewnde tikkere muudum. ²⁰ Duude maayo fuu kalkii. Baamle fuu majji. ²¹ Marmalluuje butte yuuri kammu, caami dow yimbe, wootere fuu teddeefi muudum ina wada kilooji capande nay. Yimbe been mbonkii Laamdo saabe masiiba marmalluuje oon, sabo masiiba oon sattii bonde sanne.

17

Haala jukkungo Baabiila

¹ Caggal duum, gooto e maleyka'en njeddo jogiibe kaake jeddi been wari, haaldi e am, wi'i:

—War faa mi holle jukkungo debbo woykuuru* anndaado sanne, joodiido dow diyeele keewde

* **17:1** Maanaa woykuuru wo pijoowo jobeteedo ceede.

oon. ² Kaanankooɓe adunaaru ɓeen pijidii e muudum. Yimɓe adunaaru ɓeen du culii e fijirde muudum.

³ Ndeen Ruuhu heewi kam, maleyka oon yaari kam faa ley ladde. Nji'umi toon debbo ina waddii ndaabaawa mboɗeewa keewnga inde mbonkorɗe Laamɗo. Inga woodi ko'e jeddi e luwe sappo. ⁴ Debbo oon ina ɓornii kaddule ciide e boɗeeje, ina sodii kanje e kaaye dime e hayre luulu. Imo jogorii junngo makko horde-loonde kanje heewnde ko nyiddini sanne, heewnde tuundi fijirde makko. ⁵ Dow tiinde makko innde ina winndaa nde maanaa muudum suudii:

«Baabiila ngalluure mawnde, inna woykuuji,
inna ko nyiddini fuu ley adunaaru».

⁶ Nji'umi debbo oon sulake saabe yiyyam seniibe e yiyyam seedantooɓe Iisaa dam o yari.

Ko nji'umi mo duum, dum haaynii kam sanne.

⁷ Ammaa maleyka oon wi'i kam:

—Ko wadi de idum haaynii ma? Mi fiirtante maanaa cuudiido oon, maanaa debbo oon e ndaabaawa nga o waddii njogiinga ko'e jeddi e luwe sappo ngan. ⁸ Ndaabaawa nga njiidaa ngan, inga wonnoo, ammaa nga heddaaki joonin. Inga haani yaltude e ɓunndu ndu luggeefi muudum walaa do haadi nduun, nga halkowaa. Yimɓe adunaaru ɓe inde muɓɓen mbinndaaka e dewtere nguurndam gilla fuddoode adunaaru ɓeen, si nji'ii ndaabaawa ngan na yalta fu, kaayeeffi nannan dum'en. Sabo inga wonnoo, nga heddaaki joonin, de nga ɓangowan katin.

⁹ Do kaa, tilay neddo tawree hakkilantaaku faa faama kabaaru o: ko'e jeddi deen wo baamle

jeddi de debbo oon joodii dow muɓɓen deen. Ide cappoo katin kaanankooɓe njeddo: ¹⁰ njoyo pal-take, njeegaɓo oon ina woni joonin, njeddaɓo oon waraay tafon, ammaa si o warii, wakkatiyel seeda o laamotoo. ¹¹ Ndaabaawa ngonnoonga de heddaaki joonin ngaan wo gooto e njeddo been. Nga wartan de nga laatoo kaananke njeetataɓo, ammaa cakitte magga wo halkere.

¹² Luwe sappo de njiidaa deen wo kaanankooɓe sappo ɓe kebaay laamu tafon, ammaa ɓe keɓowan baawde laamaade no kaanankooɓe ni haddi wakkatiyel gootel, kamɓe e ndaabaawa ngaan.

¹³ Be fuu ɓe anniya gooto, iɓe kokka ndaabaawa ngaan semmbe maɓɓe e baawde maɓɓe. ¹⁴ Be kaɓan e Jawgel ngeel, ammaa Jawgel ngeel jaaloto ɓe sabo kangel woni Joomiraado joomiraabe e Kaananke kaanankooɓe. Wondube e maggel been wo noddaabe, subaabe, hoolniibe.

¹⁵ Maleyka oon wi'i kam katin:

—Diyele de njiidaa debbo woykuuru oon ina joodii dow muɓɓen deen, kanje ngoni siyiiji yimɓe e jama'aaje e laamorde e demle. ¹⁶ Luwe sappo de njiidaa deen, kam e ndaabaawa ngaan, mbanyan debbo woykuuru oon, ɓoldina dum faa laaba de heddo ɓanndu ɓoldu, nyaama teewu muudum, de nduppa ko heddi duum e yiite. ¹⁷ Sabo Laamdo wattii e ɓerde maɓɓe wadude anniya muudum, ɓe laatoo daande wootere, ɓe kokka ndaabaawa ngaan laamu maɓɓe, faa nde haalaaji Laamdo diin fuu tabiti.

¹⁸ Debbo pijoowo mo njiidaa oon, kam woni ngalluure mawnde laamiinde kaanankooɓe adunaaru.

18

No Baabiila halkirtee

¹ Caggal duum, nji'umi maleyka goddo keewdo baawde ina yuura dow kammu ina jippoo. Darja makko jalbini adunaaru. ² O yeewnii faa toowi, o wi'i:

«Baabiila halkii!

Baabiila ngalluure mawnde ndeen halkii!

Nde laatake joonde ginnaaji,

suudorde ruuhuuji tuunudi fuu

e foondu tuunundu wanyaandu fuu!

³ Sabo leyde deen fuu culirii cabijam, caamii

saabe fijirde mayre nyaadunde.

Kaanankooɓe adunaaru been njeenii e mayre.

Luumotooɓe e adunaaru been fuu keɓii jawdi

saabe danyal mayre keewngal faa wittii ngaal.»

⁴ Ndeen nanumi daande wonnde yuuri dow kammu, ina wi'a:

—Onon yimɓe am, njaltee e mayre!

Faa taa on kawtu e mayre hakkeoji,

faa taa masiibaaji mayre kewta on!

⁵ Sabo hakkeoji mayre duudi,

ɗi njowundurii faa ɗi njottake kammu,

Laamdo du yeggitaay gollleeji mayre bonɗi ɗiin.

⁶ Ngadee nde hono no nde wadiri on ni!

Njoɓtoɗon nde kile ɗiɗi e ko nde wadi on!

Ko nde siiwani on ley horde mayre duum,

ciiwanee nde kile ɗiɗi!

⁷ Torron nde, kebbinon mettorgal mayre

faa haddi no nde teddiniri hoore mayre,

faa fota e no nde wuurdi mbelirka.

Sabo inde wi'a e bernde mayre:

«Inan mido joodii, wo mi kaananke debbo,
mi wanaa debbo mo gorum maayi,
abada mettorgal cuddu hewtataa kam.»

⁸ Saabe no nde worri noon,
masiibaaji mayre caaman dow mayre:
maayde e mettorgal e rafo.
Nde wuldete yiite,
sabo Laamdo Joomiraado carotoodo nde wo Jom
sembe.

Haala woyeede Baabiila

⁹ Kaanankooɓe adunaaru wondube e mayre jeenu de kawti e mayre danyal been nji'an cuurki ngulu mayre. Wakkati oon, ɓe mboyan, ɓe piiran berde maɓɓe mettorgal.

¹⁰ Be ndaroto to toowti, sabo iɓe kula jukkungo mayre. Iɓe mbi'a:

—Yoo yoy! Yoo yoy! Baabiila, ngalluure mawnde nde, ngalluure jogiinde sembe nde! Nde jukkaama wakkati gooto tan!

¹¹ Luumotooɓe e adunaaru been mboyan, cunanto nde, sabo fay gooto soodataa gineeji maɓɓe katin. ¹² Gineeji maɓɓe wo kanɗe e cardi e kaaye dime e kaaye luulu e kaddule daatude e kaddule ciide e kaddule hariiri tiidude e kaddule bodeeje e ledde uurooje godde e gineeji moyyiniraadi nyiye nyiibi e gineeji moyyiniraadi ledde tiidude coggu e jamde bodeeje e jamde baleeje e hayre wi'eteende marba. ¹³ Gineeji maɓɓe katin wo funngooji belnirdi e uurnirdi e gowe e nebbam uurdam e uurdi miira e uurdi cuurtinteendi e cabijam e nebbam ɓiɓɓe jaytun e conndi alkama e aawdi alkama e

na'i e baali e pucci e torkooji e maccuɓe e yonkiiji yimɓe.

¹⁴ Luumotooɓe ɓeen mbi'i ngalluure ndeen:

—Ko njidfunodaa heɓude fuu wodɗake ma: keewal mbelirka maa e dawla maa fuu halkii, a hew-tataa ɗum abada katin.

¹⁵ Luumotooɓe heɓuɓe jawdi e mayre ɓeen ndaroto to toowti, sabo ina kula jukkungo mayre. Be mboyan, ɓe cunoto, ¹⁶ ɓe mbi'an:

—Yoo yoy! Yoo yoy! Ngalluure mawnde nyaayiroore kaddule ɗaatude e kaddule ciide e kaddule bodeeje, sodortoonde kanɗe e kaaye dime e kaaye luulu! ¹⁷ E ley wakkati gooto tan, jawdi ndiin fuu halkaa!

Dawranooɓe laanaaji ndiyam e yahoɓe ley majji e dogginooɓe ɓeen, kam e heɓooɓe neema muɓɓen e luumagol dow maayo ɓeen, ɓe fuu ɓe toowtan ɓe ndaroo. ¹⁸ Wakkati mo ɓe nji'ata curki ngulu mayre, ɓe mbullan, ɓe mbi'a:

—Ngalluure ndeye nanndunoo e ngalluure mawnde nde?

¹⁹ Be ndufan leydi dow ko'e maɓɓe no ɓe poti metteede. Be mboyan, ɓe cunoo, ɓe mbulla, ɓe mbi'a:

—Yoo yoy! Yoo yoy! Ngalluure mawnde ndeen, nde keewal danyal muuɗum hokki jogiiɓe laanaaji e ley maayo fuu jawdi, e ley wakkati gooto tan, nde halkii! ²⁰ Kammu, welta e halkeede mayre! Seniiɓe e nulaaɓe e annabaaɓe, onon du mbeltee! Sabo Laamɗo sarake nde ko nde wadi on duum!

²¹ Wakkati oon, maleyka jom semmbe hooyi kaayal nanndungal e niisirde mawnde, de faddiri ɗum semmbe ley maayo, wi'i:

—Nii Baabiila ngalluure mawnde ndeen faddirtee, nde yi'ataake abada katin! ²² Katin du, fay gooto nanataa ley mayre kolli hodoobe gaaci naa yimooɓe naa fuufooɓe cereeli e barguuji. Golloowo nyeenyudo fay gooto yi'ataake katin e ley mayre.* Duko undude nanataake katin e ley mayre. ²³ Annoora lampal yaynataa ley mayre katin. Sawtu ɓanɗo e ɓanɗaado nanataake e mayre katin.

Bone oon fuu hewtan Baabiila sabo luumotoobe mayre ɓurnoo adunaaru fuu baawde. Woodi du, nde hiildii leyde fuu e ndaggadaaku mayre. ²⁴ Katin du, yiyam annabaabe e seniibe e waraabe ley adunaaru been fuu tawaama e mayre.

19

Jimi jettooje Laamdo ley aljanna

¹ Caggal duum, nanumi sawtu jamaa keewdo dow kammu, ina yeewnoro daade toowde, ina wi'a:

«Haleluuya!*

Kisindam e manngu e baawde

ngoodanii Laamdo meeden!

² Sabo sariyaaji makko wo goongaaji,

wo ponnditiidi!

O sarake debbo woykuuru anndaado sanne,

bonnirde adunaaru fijirde muudum oon.

O yomnake dum yiyam maccube makko dam rufi.»

³ Be toowni daade katin, ɓe mbi'i:

* **18:22** Golloowo nyeenyudo wo gadoowo golle juude hono cehoowo naa tafoowo jamde. * **19:1** Haleluuya wo haala

ibraninkoore, dum woni Njetten Joomiraado.

«Haleluuya!
Cuurki ngulu ina yuura to ngalluure ndeen
ina yeenja faa abada!»

⁴ Mawbe noogayo e nayo been e kulle nay buurde
deen, kippii e leydi kujidani Laamdo joodiido e
joodorgal laamu oon, ina mbi'a:

—Aamiina. Haleluuya!

⁵ Daande yuuri to joodorgal toon, ina wi'a:

—Njettee Laamdo meeden, onon maccube
muudum fuu, onon hulooɓe dum, tedduɓe e
lo'uɓe!

Haala ɓangal Jawgel

⁶ Ndeen nanumi daande nanndunde e sawtu
jamaa keewɗo, hono sawtu diyeele keewɗe ni,
hono diggaali mawɗi ni, ina wi'a:

«Haleluuya! Sabo Laamdo Joomiraado meeden
Jom baawɗe fuu oon tabintinii laamu
muudum.

⁷ Mbeltoden, ceyoden, mawninen mo,
sabo ɓangal Jawgel ngeel yottake,
ɓanjetedo oon du segilake.

⁸ O hokkaama kaddule o ɓornoo,
leppi daatudi, jalbooji, laabudi.»

Kaddule deen ngoni golleeji seniibe moyyudi diin.

⁹ Maleyka oon wi'i kam:

—Winndu: Barke woodanii noddaabe e nyaam-
duuji ɓangal Jawgel been!

O wi'i kam katin:

—Haalaaji diin ngoni haalaaji Laamdo goon-
gaaji.

¹⁰ Kippiimi e leydi to koyɗe makko faa mi suji-
dana mo, ammaa o wi'i kam:

—Taa wadu! Miin du wo mi maccudo hono maada, aan e sakiraaɓe maa tiigiibe seedaaku ngu Iisaa waddi nguun. Sujidan Laamdo!

Sabo seedaaku ngu Iisaa waddi nguun, dum pay laatii annabaaku.†

Haala garol Almasiihu faa jukka kuungal ladde

¹¹ Caggal duum, nji'umi kammu ina omtii, de puccu ndaneewu ɓangi. Baddiido ngu oon ina wi'ee Koolniido, ina wi'ee Goongante. Wo e fonnditaare o sarortoo, e fonnditaare du o honirta.

¹² Gite makko ina nga'i hono demle yiite ni. Kufuneeje laamu keewde ina ngoni e hoore makko. Innde ina winndaa e makko nde fay gooto andaa si wanaa kanko. ¹³ Imo ɓornii saaya cuwaaka e yiyyam. Innde makko wo: «Konngol Laamdo.»

¹⁴ Konuuji kammu ina njokki mo ina ɓornii kaddule daatude, daneeye, laaɓude, ina mbaddii pucci daneoji. ¹⁵ Kaafaahi mbelki ina wurtoo e hunduko makko. E kanki o soppirta laamorde adunaaru, de o laamoroo de sawru njamndi. O dampan e ɓoosirde cabiije yaltinoore tikkere Laamdo jom baawde mawnde. ¹⁶ Inan innde winndaande e saaya makko e busal makko:

«Kaananke kaanankooɓe e Joomiraado joomiraaɓe».

¹⁷ Ndeen nji'umi maleyka ina darii dow naange. O yeewnii faa toowi, o wi'i pooli piirooji dow fuu:

—Ngaree, kawritee to nyaamdu weltaare mawndu ndu Laamdo wadi nduun, ¹⁸ faa nyaamon teewu kaanankooɓe e teewu hooreeɓe

† **19:10** timmoode aayaare ndeen ina waawi flirtireede: Sabo seedanaade Iisaa, dum pay laatii annabaaku.

sordaasiibe e teewu jom'en semmbe e teewu pucci e waddiibe dum'en e teewuui yimbe fuu – rimbe e riimaybe, teddube e lo'ube!

¹⁹ Ndeen nji'umi ndaabaawa mannga ngaan e kaanankooɓe adunaaru been e konunkooɓe muɓben ina kawriti faa kaɓa e baddiido puccu ndaneewu oon e konu muudum. ²⁰ Ndaabaawa ngaan nanngaa, kanga e annabaajo fewreejo gadannoodo kaayeeffiji yeeso magga oon. E kaayeeffiji diin o hiildunoo heɓube maande ndaabaawa ngaan been, sujidannoobe tooru nanndundu e magga been. Be diido fuu, ɓe paddaa iɓe mbuuri e weendu yiite huɓɓirteendu sitti nduun.† ²¹ Heddiibe been kalkiraa kaafaahi mburtotooki e hunnduko baddiido puccu ndaneewu oon. Pooli diin fuu ngari nyaami teewuui maɓɓe faa kaari.

20

Haala laamu duubi ujunere

¹ Caggal duum, nji'umi maleyka ina yuura dow kammu ina jippoo, ina jogorii junngo muudum cokitirgal ɓunndu ndu luggeefi muudum walaa do haadi nduun, kam e callalol manngol. ² O nanngi kuungal manngal ngaal, dum woni mboddi arandeeri mbi'eteendi Ibiliisa naa Seydaani ndiin. O haɓɓi dum duubi ujunere. ³ O faddi ndi e ley ɓunndu ndu luggeefi muudum walaa do haadi nduun, o ommbi ndi ley mayru, o takki ndu, taa ndi hiila lenyi faa nde duubi ujunere diin kiɓɓi. Caggal duum, ina tilsi ndi haɓɓitee wakkati seeda.

† 19:20 Sittiwo huunde oolde wuleteende ina luuɓa.

⁴ Ndeen nji'umi joodorde laamu. Joodiibe e maffe been kokkaama baawde saraade. Nji'umi katin yonkiiji be ko'e muɓɓen tayanoo saabe ko be mbaajii seedaaku ngu Iisaa waddunoo, kam e kongol Laamdo ngool. Be cujidanaayno ndaabaawa ngaan e tooru nanndundu e muudum nduun, be kebaay maande magga e tiide naa e juude mabbe. Been iirtii, laamodii e Almasiihu duubi ujunere. ⁵ Dum woni ummital arandeyal ngaal. Maaybe heddiibe been iirtaaki faa nde duubi ujunere diin kiɓɓi. ⁶ Barke e senaare ngoodanii jeyaaɓe e ummital arandeyal been! Maayde didaɓerde ndeen walaa ko waawani be. Be laatanto Laamdo e Almasiihu almaami'en, be laamodoo e Almasiihu duubi ujunere.

Haala jaaleede Ibiisa

⁷ Si duubi ujunere diin kiɓɓii, Seydaani haɓɓitete e kasu muudum, yoppee. ⁸ O wurtoto, o hiilowa lenyi gondi e cobɓuli adunaaru nay diin, dum woni Yaajuuju e Maajuuju.* O hawrunduran yimbe lenyi diin faa naata wolde. Idi keewi sanne hono njaareendi maayo. ⁹ Di yuuri e gereje fuu ley adunaaru, di piilii ngalluure horsunde ndeen, do seniiɓe been kodi doon. Ammaa yiite yuuri dow kammu, halki di. ¹⁰ Ibiisa kiilannoodo be oon faddaa e weendu yiite e sitti nduun, do ndaabaawa ngaan e annabaajo peneejo oon ngoni doon. Be njukketee doon jemma e nyalooma faa abada.

Haala nyannde darngal

* **20:8** Yaajuuju e Maajuuju ina mbi'ee Gogu e Magogu e ibraninkoore.

11 Caggal ɗuum, nji'umi joodorgal laamu manngal danewal e joodiido dow maggal. Kammu e leydi fuu ndoggi ndilli yeeso makko, ɗi nji'ataake katin. 12 Nji'umi maayɓe, tedduɓe e lo'uɓe, ina ndarii yeeso joodorgal laamu ngaal. Dewte ina peertee. Dewtere wonnde du ina feertee, kayre woni dewtere nguurndam. Maayɓe ɓeen cariraa gollleeji muɓɓen binndaadi e dewte ɗeen, mono fuu haddi golle muudum. 13 Maayo ngoon hokkiti maayɓe muudum, maayde e laakara kokkiti maayɓe muɓɓen, mono e muɓɓen fuu saroraa haddi golle muudum. 14 Maayde e laakara fuu paddaa e weendu yiite nduun. Weendu nduun woni maayde ɗidaɓerde ndeen. 15 Neddo fuu mo innde muudum tawaaka ina winndaa e dewtere nguurndam ndeen, faddaama e weendu yiite nduun.

21

No huunde fuu heyɗintinirtee

1 Caggal ɗuum, nji'umi kammu keso e leydi keyri, sabo kammu arandeejo oon e leydi arandeeeri ndiin fuu ndillii, maayo du walaa. 2 Nji'umi Ngalluure Seniinde ndeen – ɗum woni Urusaliima keso oon – ina yuura dow kammu to Laamɗo ina jippoo. Nde nyaayinaama hono no ɓanjeteeɗo nyaayirta faa segiloo yaha to gorum ni. 3 Nanumi daande toownde yuurunde to joodorgal laamu toon, ina wi'a:

—Inan, joonnde Laamɗo na woni hakkunde yimɓe: o joodoto hakkundee maɓɓe, ɓe laatoo lenyol makko. Laamɗo e hoore muudum wondan e maɓɓe, laatoo Laamɗo maɓɓe. 4 O mooytan gonɗi

gite maɓɓe fuu. Maayde e mettorgal e bullaali e naawalla keddataako, sabo kulle kiidde deen fuu paltake.

⁵ Joodiido e joodorgal ngaal oon wi'i:

—Inan, mido heyɗintina huunde fuu!

O wi'i kam:

—Winndu haalaaji diin. Wo di koolniidi, wo di goongaaji.

⁶ O wi'i kam katin,

—Huunde fuu timmii! Miin woni arandeejo, miin woni cakitotoodo. Miin woni fuddoode, miin woni timmoode. Neddo fuu domduɗo, mi hokkan dum ndiyam nguurndam yuurudam e ildude ndeen bolum tawa yobaay faa'e. ⁷ Neddo fuu jaaliido heban dum fuu, mi laatoto Laamdo muudum, kam du laatoo biyam. ⁸ Ammaa waatuɓe berde e ɓe ngalaa goondinal e golloobe ko nyiddini e waroobe yimbe e fijooɓe e dabarankooɓe e rewoobe tooruuji e fenooɓe been fuu, weendu yiite e sitti hubbooru nduun woni ngedu muɓɓen. Dum woni maayde diɗaɓerde ndeen.

Haala Urusaliima keso

⁹ Caggal duum, gooto e maleyka'en njeddo ti-igiibe kaake jeddi keewde masiibaaji jeddi cakitotoodi diin wari, haaldi e am, wi'i:

—War faa mi holle ɓaɗaado, jom suudu Jawgel ngeel.

¹⁰ Ndeen keewumi Ruuhu, maleyka oon yaari kam faa dow waamnde mawnde toownde. O holli kam Urusaliima ngalluure seniinde ndeen ina yuura dow kammu to Laamdo ina jippoo. ¹¹ Inde wondi e darja Laamdo faa inde jalbira hono no

hayre rimre ni, hono no hayre yaspa laaɓunde hono daandorgal ni. ¹² Kokuwol tekkungol toowngol ina filii nde. Ingol woodi dammbude sappo e didi, dammbugal fuu ina woodi maleyka. Lenyi ɓiɓɓe Israa'iila sappo e didi diin, inde muɓɓen ina mbinndaa e dammbude deen: ¹³ dammbude lettugaaje deen wo tati, gorgaaje deen wo tati, sobbiireeje deen wo tati, hordooreeje deen du wo tati. ¹⁴ Kokuwol ngalluure ngool ina woodi kaaye joyyinirde sappo e didi. Dow majje inde nulaabe Jawgel sappo e dido been mbinndaa.

¹⁵ Maleyka kaaldoowo e am oon ina tiigii sawru kanje fonndirdu faa fonnda ngalluure ndeen e dammbude mayre e kokuwol mayre. ¹⁶ Tatteeji mayre nay diin fuu potu, njuuteefi mayre e njaajeefi mayre wo potu. O fonndiri nde sawru nduun, nde laatii estadiiji ujunaaje sappo e didi (12 000),* njuuteefi mayre e njaajeefi mayre e tooweefi mayre fuu wo potu. ¹⁷ O fonndi kokuwol ngool, ngol hawri e piye hemre e capande nay e nay (144), piye de yimɓe piyata deen maleyka oon fiyirta. ¹⁸ Kokuwol ngool nyiɓiraama hayre yaspa. Ngaluure ndeen du nyiɓiraama kanje dimo, ga'udo hono no daandorgal laaɓungal ni. ¹⁹ Rotere kokuwol ngalluure ngool ina nyaayiniraa sii kaaye dime fuu: arandeere ndeen yaspa, didaɓerde ndeen safiir, tataɓerde ndeen agate, nayaɓerde ndeen emerooda, ²⁰ joyaɓerde ndeen onikis, jeegaɓerde ndeen sarduwaan, jeddaɓerde ndeen kirisolita, jeetataɓerde ndeen beril, jeenaɓerde ndeen topaas, sappoɓerde ndeen kirisoparaas, sappo

* **21:16** Dum fuu na hawra e kilooji 2 200.

e go'aberde ndeen yasente, sappo e dida berde ndeen amee tis. ²¹ Dammbude sappo e didi deen wo kaaye luulu daneeye sappo e didi. Dammbugal fuu wo hayre luulu wootere. Balangol ngalluure ndeen wo kanje dimo, jalbiroowo hono no daandorgal ni.

²² Mi yi'aay suudu dewal e ley ngalluure ndeen, sabo Laamdo Joomiraado jom baawde fuu oon e Jawgel ngeel ngoni suudu dewal mayre. ²³ Ngalluure ndeen haajaaka naange naa lewru yaynana dum, sabo darja Laamdo yaynata nde. Jawgel ngeel woni lampal mayre. ²⁴ Lenyi adunaaru njahan ley annoora mayre. Kaanankoo be adunaaru been ngaddanan nde darja mu ben. ²⁵ Dammbude mayre deen ombataako nyalooma. De ombataako fey, sabo jemma walaa e mayre. ²⁶ Darja e teddeengal lenyi adunaaru waddete ley mayre. ²⁷ Ko tuuni fuu naatataa e mayre, naa golloo be ko nyiddini, naa fenoo be. Ammaa naatoobe e mayre been ngoni be inde mu ben mbinndaa e dewtere nguurndam nde Jawgel ndeen.

22

¹ Caggal duum, maleyka oon holli kam maayo ngo ndiyam muudum hokkata nguurndam, njalbiroojam hono daandorgal. Idam yuura to joodorgal laamu Laamdo e Jawgel ngeel toon. ² Idam ila hakkunde laawol dewoowol ley ngalluure ndeen. Gereje maayo ngoon didi fuu, lekki kokkoohi nguurndam ina woni e muudum, ndimoohi kile sappo e didi, lewru fuu nde wootere. Haakorooji makki wo safaare

dannoore lenyi adunaaru. ³ Ko Laamdo hudi fuu tawataake ley ngalluure ndeen katin. Joodorgal laamu Laamdo e Jawgel ngeel ina ngoni ley mayre. Maccube Laamdo ndewan dum. ⁴ Be nji'an yeeso muudum. Innde muudum du wonan e tiide ma66e. ⁵ Jemma walaa katin. Be ngalaa haaju e annoora lampal naa annoora naange, sabo Laamdo Joomiraado yayniranan 6e annoora muudum. Be laamoto faa abada abadin.

Haala gartol Iisaa

⁶ Maleyka oon wi'i kam:

—Haalaaji diin wo koolniidi, wo goongaaji. Laamdo Joomiraado, gattudo konngol muudum ley annabaabe oon, nuli maleyka muudum faa holla maccube muudum ko badii warude.

⁷ Iisaa wi'i:

—Ndaaree, mi waran ko 6ooyataa!

Barke woodanii neddo fuu kaybudo ko dewtere annabaaku nde wi'i.

⁸ Wo miin, Yuhanna, woni nanudo, ji'udo kulle deen fuu. Caggal ko nanumi e ko nji'umi duum, kippiimi e leydi to koyde maleyka kollannoodo kam oon faa mi sujidana dum. ⁹ Ammaa o wi'i kam:

—Taa wadu! Miin du wo mi maccudo Laamdo hono maada, aan e sakiraa6e maa annabaabe 6een, kam'en e hayboobe haalaaji dewtere nde. Sujidan Laamdo!

¹⁰ O wi'i kam katin:

—Taa suudu haalaaji annabaaku gondi e dewtere nde diin, sabo wakkati mo dum laatotoo oon badake. ¹¹ Gadoowo ko boni heddo e bonanda muudum, tuundo golle heddo e gollleeji

muudum tuundi diin, moyyo heddo e moyyuki muudum, ceniido heddo e senaare muudum!

¹² Iisaa wi'i:

—Ndaaree, mi waran ko booyataa. Mido wadda mbarjaari faa mi barjoo mono fuu haddi golle muudum. ¹³ Miin woni arandeejo e cakitotoodo, miin woni fuddoode e timmoode.

¹⁴ Barke woodanii lonnoobe saayaaji muβben faa mbaawa nyaamude βiβbe lekki nguurndam kiin, βe ndewa dammbude, βe naata ngalluure ndeen. ¹⁵ Ammaa wonβe caggal mayre βeen wo dawaadi e dabarankoobe e fijoobe e waroobe yimβe e rewoobe tooruuji e yidube fewre e wadoobe hiila.

¹⁶ Miin Iisaa, mi nulii maleyka am faa seedoo kulle de e ley kawrite goondinβe deen. Miin woni dadol Daawda, wo mi yuwdi Daawda du. Miin woni hoodere fajiri jalboore ndeen!

¹⁷ Ruuhu e βaηeteedo oon ina mbi'a:

—War!

Neddo fuu nando dum wi'a: «War!»

Neddo fuu domdudo wara, jidudo yarude ndiyam kokkooram nguurndam fuu jaba yara dam βolum tawa yobaay faa'e.

Timmoode

¹⁸ Miin Yuhanna, mido sappana neddo fuu nando haalaaji annabaaku gondi e dewtere nde diin: si neddo beydii e majji huunde, Laamdo beydanan dum masiibaaji cifaadi e ley dewtere nde. ¹⁹ Si neddo ittii goddum e haalaaji dewtere annabaaku nde, Laamdo ittan ngedu muudum

e lekki nguurndam cifaaki e mayre kiin, kam e ngalluure seniinde sifaande e mayre ndeen.

²⁰ Ceedantoodo kulle deen oon wi'i:

—Tannyoral, mi waran ko booyataa!

Aamiina. War Iisaa Joomiraado!

²¹ Hinney Joomiraado meeden Iisaa wonda e moodon on fuu.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Sep 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2